

Sygn. akt VI U 2784/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant – st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2015 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: D. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 20 sierpnia 2013 r. znak: (...)

w sprawie: D. K. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

I oddala odwołanie;

II przyznaje radcy prawnemu P. T. od Skarbu Państwa

tytułem wynagrodzenia za udzieloną ubezpieczonej pomoc prawną

z urzędu kwotę 110 zł 70 gr (sto dziesięć 70/100) zawierającej podatek

od towarów i usług.

Na oryginalnie właściwy podpis.

VI U 2784/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpoznaniu wniosku D. K. (1) z dnia 2 sierpnia 2013r. – odmówił przyznania wnioskodawczyni emerytury. Powołując się na art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz.43 ze zm.) organ rentowy wskazał, iż przyczyną odmowy przyznania ubezpieczonej emerytury było nieudowodnienie wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku i uzyskanych w toku prowadzonego postępowania organ rentowy przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r. okresy:

- nieskładkowe w wymiarze 2 lat 11 miesięcy i 11 dni,
- składkowe w wymiarze 22 lat 5 miesięcy i 5 dni,
- stażu sumarycznego w wymiarze 25 lat 4 miesięcy i 16 dni.

Organ rentowy nie uwzględnił do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu pracowniczego zatrudnienia ubezpieczonej od 26 czerwca 1976r. do 30 listopada 1996r. ponieważ brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a informacja na świadectwie pracy nie spełnia wymogów formalnych.

Odwołanie zaskarżające powyższą decyzję w całości wniosła ubezpieczona D. K. (1), zarzucając tej decyzji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, poprzez przyjęcie, iż w okresie od 24 czerwca 1976r. do 30 listopada 1996r. nie udowodniła ona pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ubezpieczona powoływała się na punkt 8 złożonego przez nią wraz z wnioskiem o emeryturę świadectwa pracy, w którym wskazano charakter wykonywanej pracy ściśle według wykazu działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., a mianowicie dział VI poz.7 i dział XIV poz.4 wykazu A. Ubezpieczona wskazywała, iż w powyższym okresie pracowała na stanowisku montera układów elektronicznych.

Powołując powyższą podstawę zaskarżenia domagała się ona zmiany decyzji organu rentowego poprzez przyznanie jej prawa do emerytury od dnia 1 września 2013r.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

Ubezpieczona D. K. (1) (urodz. (...)) w dniu 2 sierpnia 2013r. złożyła wniosek o emeryturę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczona nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W okresie od 3 września 1973r. do 30 września 1999r. zatrudniona była w Zakładach Radiowych (...) w B. (następnie Zakłady Radiowe (...) SA w B.) początkowo (od 3 września 1973r. do 23 czerwca 1976r.) jako uczennica w zawodzie montera podzespołów elektronicznych, a następnie od dnia 24 czerwca 1976r. na stanowisku montera układów elektronicznych i montera podzespołów. W okresie od 9 kwietnia 1982r. do 20 sierpnia 1984r. korzystała ona z urlopu wychowawczego. Od 1978r. ubezpieczona rozpoczęła wykonywanie pracy w tak zwanej klatce faradaya i pracowała tak do końca zatrudnienia, z tym iż przez okres 3 miesięcy pracowała jeszcze w pakowni przy klejeniu kartonów, a sporadycznie (przez okres 2 tygodni) sprzątała.

Na dzień 1 stycznia 1999r., to jest na dzień wejścia w życie obowiązującej obecnie ustawy emerytalno – rentowej ubezpieczona D. K. (1) legitymowała się ogólnym stażem wymaganym do emerytury w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 16 dni.

(okoliczności niesporne, potwierdzone dowodami z dokumentów zebranych w aktach osobowych ubezpieczonej D. K. oraz w aktach organu rentowego, jak również dowodami z przesłuchania świadków A. R., M. R., M. G. i S. G. oraz z przesłuchania ubezpieczonej – e protokół rozprawy k.37 v.)

Spór dotyczył natomiast tego, czy ubezpieczona D. K. (1) legitymowała się na dzień 1 stycznia 1999r. co najmniej 15-letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W świadectwie pracy z dnia 30 września 1999r. wystawionym ubezpieczonej przez Zakłady Radiowe (...) SA w B. (podpisanym przez Kierownika Działu BHP, Ochrony (...) P. inż. Z. L. – w aktach osobowych ubezpieczonej oraz na k.7 akt emerytalnych) w rubryce 8 wskazano, iż wykonywała ona pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze „24.06.1976r. – 30.11.1996r. monter układów elektronicznych Dział VI poz.7 wykaz A i Dział XIV poz.4 wykaz A RRM z dn. 7.02.1983r. Dz. U. Nr8 poz.43”.

Zamieszczona w rubryce 8 świadectwa pracy adnotacja o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach odnosi się do:

- wykazu A działu VI poz.7 w leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym – prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne,
- wykazu A działu XIV poz.4 – prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0.1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia.

Powyższy dokument jest dokumentem prywatnym, a nie urzędowym, i potwierdza jedynie iż jego wystawca złożył oświadczenie wiedzy o określonej treści. Dowód z tego rodzaju dokumentu podlega weryfikacji w zakresie jego wiarygodności i mocy dowodowej zarówno w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym, jak i też w postępowaniu sądowym wszczętym w wyniku wniesienia odwołania od decyzji tego organu.

W ocenie Sądu Okręgowego poczyniona adnotacja o pracy ubezpieczonej w szczególnych warunkach, budzi wątpliwości, podważając moc dowodową i wiarygodność tego dokumentu w omawianym tu zakresie.

Jak wynika bowiem z oświadczenia ubezpieczonej złożonego do protokołu rozprawy w ramach informacyjnego wysłuchania ubezpieczona w pakowni przy klejeniu opakowań kartonowych przepracowała tylko 3 miesiące w całym okresie zatrudnienia. Okres tego rodzaju pracy ubezpieczonej nie może zostać zaliczony do pracy w szczególnych warunkach, gdyż Zakłady Radiowe (...) nie prowadziły produkcji w leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym lecz podlegały – z racji profilu produkcji – Ministrowi Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego.

(vide – k.132 akt sprawy, aneks nr 3 Dyrektora Zakładów Radiowych „U. – (...)” z dnia 14 lipca 1987r. w sprawie pisma okólnego nr 5/85 z dnia 9 listopada 1985r. – odwołujący się odwołujący się do zarządzenia resortowego Nr 3 MH i PM z 30.03.1885r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego)

Adnotacja z punktu 8 świadectwa pracy ubezpieczonej z dnia 30.04.1999r. jest także niewiarygodna z innych przyczyn. Nie określono w niej w jakich okresach ubezpieczona miała wykonywać pracę w szczególnych warunkach określoną w wykazie A dział VI poz.7, a w jakim okresie w dziale XIV poz.4, a ponadto pracodawca nie wskazał według jakiego zarządzenia resortowego kwalifikuje on pracę ubezpieczonej jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Dodatkowo podnieść w tym miejscu należy, iż pracodawca (bądź jego następca prawny) nie wystawili ubezpieczonej odrębnego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, a dodatkowo w piśmie z dnia 6 sierpnia 2013r. następca prawny Zakładów Radiowych (...) i Zakładów Radiowych (...) S.A. - E. – (...) SA w B. odmówił wystawienia ubezpieczonej tego rodzaju świadectwa z uzasadnieniem, iż stanowisko przez nią zajmowane (monter podzespołów elektronicznych) nie znajduje się w wykazie stanowisk uprawniających do niższego wieku emerytalnego (pismo w aktach osobowych powódki).

W toku procesu spór koncentrował się na kwestii czy praca ubezpieczonej w Zakładach Radiowych (...) SA w B. była pracą w szczególnych warunkach wskazaną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. – wykazie A dziale XIV poz.4, a w szczególności czy praca wykonywana przez nią w tak zwanej „klatce Faradaya” była pracą narażającą na działanie promieniowania jonizującego oraz pracą narażającą na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0.1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia.

W tej istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy kwestii Sąd Okręgowy na podstawie dowodu z pisemnych opinii biegłego sądowego A. P. (1) z dnia 24 września 2014r. (k.60 – 68 a.s.), z dnia 17 października 2014r. (k.82 – 83 akt sprawy) oraz z dnia 12 stycznia 2015r. (k.106 a.s.) i ustnych wyjaśnień tego biegłego złożonych na rozprawie (e – protokół rozprawy k.143), jak również częściowo na podstawie dowodów z zeznań świadków Z. L. (e – protokół rozprawy k.143) i J. U. (1) (e – protokół rozprawy k.168) ustalił, iż klatki Faradaya stosowane były u pracodawców ubezpieczonej i mieściły się w nich stanowiska pracy precyzyjnego strojenia radioodbiorników. Celem utworzenia stanowisk pracy w tych klatkach było odcięcie strojonego lub sprawdzanego radioodbiornika od wpływu zewnętrznych fal radiowych, mogących

negatywnie wpływać na strojenie radioodbiornika. W klatce Faradaya pole częstotliwości zakresu fal ultrakrótkich 65,5 MHz – 74,0 MHz UKF – FM (do 31.12.1999r.) mogły mieć co najwyżej natężenie kilkadziesiąt mikrowoltów na metr, nie przekraczając 100 mikrowoltów na metr. Maksymalna wartość natężenia pola elektromagnetycznego w klatce Faradaya 100 mikrowoltów na metr była 70

tysięcy razy mniejsza w odniesieniu do strefy bezpiecznej, 70 – 200 tysięcy razy mniejsza w odniesieniu do strefy pośredniej i aż 200 tysięcy do 3 milionów razy mniejsza w odniesieniu do strefy zagrożenia.

Strefy te ustanowione były przepisami:

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 maja 1972r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie mikrofalowym (Dz. U. z 1972r. Nr 21, poz.153 – obowiązujące od 8 czerwca 1972r. do 24 lipca 2001r.)
- oraz rozporządzenia Ministrów Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 lutego 1977r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w zakresie od 0.1 MHz do 300 MHz (Dz. U. z 1977r. Nr 8, poz.33 ze zm. – obowiązujące w okresie od 1 czerwca 1977r. do 24 lipca 2001r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 maja 1972r. dotyczyło bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne z zakresu od 300 MHz do 300.000 MHz, w szczególności przemysłowych urządzeń grzejnych, urządzeń radiokomunikacyjnych, urządzeń radiolokacyjnych, radionawigacyjnych, fizykoterapeutycznych i diagnostycznych (§ 1 i § 2). Rozporządzenie z dnia 19 lutego 1977r. dotyczyło bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu w szczególności przemysłowych urządzeń grzejnych, indukcyjnych i dielektrycznych, urządzeń radiokomunikacyjnych, fizykoterapeutycznych i diagnostycznych (§ 1 i § 2).

Przepisy obu wymienionych rozporządzeń ustalały – na obszarze otaczającym urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne we wskazanych w nich częstotliwościach następujące sfery ochronne: 1) strefę pośrednią, 2) strefę zagrożenia, 3) strefę niebezpieczną; natomiast obszar poza strefami ochronnymi, stanowić miał strefę bezpieczną (zob. § 2 ust.1 obu rozporządzeń). Rozporządzenia normowały też sposób określenia poszczególnych stref w drodze pomiarów: wartości średniej gęstości strumienia energii (§ 2 ust.2 rozporządzenia z 1972r.), wartości pola elektrycznego i magnetycznego (§ 2 ust.2 rozporządzenia z 1977r.). Granice poszczególnych stref ochronnych ustalone zostały w powołanych rozporządzeniach według wartości ww. pomiarów (§ 3 rozporządzenia z 1972r., § 3 i § 4 rozporządzenia z 1977r.). W konsekwencji zakwalifikowanie konkretnego obszaru otaczającego urządzenie wytwarzające pole elektromagnetyczne w zakresie od 0.1 MHz do 300 MHz i od 300 MHz do 300.000 MHz do strefy zagrożenia było skutkiem uzyskania, w drodze pomiaru, wartości (opromienienia, bądź natężenia pola elektrycznego/magnetycznego) mieszczącego się w granicznych wartościach przypisanych tej strefie przez ustawodawcę (§ 3 ust.3 pkt 3 i ust.4 pkt 3 rozporządzenia z 1972r. i § 3 pkt 3 i § 4 pkt 3 rozporządzenia z 1977r.).

Powołane rozporządzenia określały też minimalną częstotliwość pomiarów kontrolnych w miejscach przebywania pracowników w otoczeniu urządzeń kontrolnych wytwarzających pola elektromagnetyczne (co 3 lata), organy zobowiązane do przeprowadzenia takich kontroli (Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Państwowa Inspekcja Radiowa, Przemysłowy Instytut Telekomunikacji), minimalną częstotliwość szkoleń BHP pracowników zatrudnionych w narażeniu na działanie pól elektromagnetycznych (co 3 lata), organy zobowiązane do przeprowadzenia takich kontroli (Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Państwowa Inspekcja Radiowa, Przemysłowy Instytut Telekomunikacji), minimalną częstotliwość szkoleń BHP pracowników zatrudnionych w narażeniu pól elektromagnetycznych (co 3 lata) (§ 5, § 6 ust.1, § 7 rozporządzenia z 1972r., § 7, § 8 ust.1, § 9 rozporządzenia z 1977r.) Ponadto zakład pracy użytkujący urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne miał obowiązek oznakować granice stref ochronnych (§ 3 ust.5 rozporządzenia z 1972r., § 5 rozporządzenia z 1977r.).

W strefie pośredniej mogli przebywać pracownicy zatrudnieni przy produkcji, naprawach, przeglądach, obsłudze lub stosowaniu urządzeń wymienionych w § 1 w czasie jednej zmiany roboczej. Natomiast skutkiem

„zakwalifikowania” obszaru otaczającego urządzenie wytwarzające pole elektromagnetyczne do strefy zagrożenia było ograniczenie czasu przebywania pracowników w tej strefie; dopuszczany czas przebywania w tej strefie ulegać musiał skróceniu zależnie od natężenia pól elektromagnetycznych (§ 4 ust.1 rozporządzenia z 1972r., § 6 ust. 1 rozporządzenia z 1977r.). Zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia normowały: zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 9 sierpnia 1972r. w sprawie określenia pól elektromagnetycznych w zakresie mikrofalowym oraz dopuszczalnego czasu pracy w strefie zagrożenia (Dz. Urz. MZ 17/1972r. poz.78), wydane na podstawie § 4 ust.4 rozporządzenia z 1972r. oraz załącznik „zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia” do rozporządzenia z 1972r.

Biegły A. P. (2) w swoich opiniach (głównej i uzupełniających) uwzględniał powyższe unormowania, zaś jego opinie charakteryzują się – w ocenie Sądu Okręgowego – szczególną wnikliwością analizowanej problematyki warunków pracy w klatkach Faradaya.

Wiarygodność tego dowodu potwierdzona została wyeksponowaną w treści opinii okolicznością, iż w załączniku wykazu A do rozporządzenia resortowego Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 29.06.1985r. – Nr 1 – 3, poz.1) w dziale XIV poz.4 (prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0.1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia) nie jest wymienione stanowisko pracy ubezpieczonej (monter układów elektronicznych czy monter podzespołów), co pośrednio – choć w ocenie Sądu wyraźnie – potwierdza w ramach domniemania faktycznego, iż na tych stanowiskach ubezpieczona nie wykonywała pracy w wyżej wskazanych szczególnych warunkach. Okoliczność ta wynika także z

przepisów wewnątrzzakładowych obowiązujących w Zakładach Radiowych (...) (pismo okólne Dyrektora Zakładów Radiowych (...) z 9.11.1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach wraz z załącznikiem nr 1 w postaci wykazu prac zaliczonych do pierwszej kategorii zatrudnienia... – k. od 121 do 128 i aneksami k.129 – 137, zarządzenie Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego Zakładów Radiowych (...) SA z dnia 3.02.1998r. w sprawie wykazu stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wraz z załącznikiem – k. od 92 do 97 a.s.), w których wskazano, iż prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie 0.1 do 300 MHz w strefie zagrożenia występują tylko w narzędziowni – oznaczonej symbolem PN – rubryka 4 pozycja 25 wykazu na k.96 a. s., albo w ogóle nie wskazano jednostki organizacyjnej Zakładów, w których takie prace były wykonywane – rubryka 4 pozycja 44 wykazu na k.127 a. s.

Z zeznań świadka J. U. (k.165) wynikało, iż symbolem PN oznaczono narzędziownię.

Dodatkowo w tym miejscu wskazać należy, iż zarówno Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w B., jak i Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w B., nie posiadają żadnych dokumentów, dotyczących pomiarów pól elektromagnetycznych oraz promieniowania jonizującego, które byłyby przeprowadzone w latach 70, 80 i 90 ubiegłego wieku (pisma tych organów k.50 i 51). Dokumentów takich nie posiada także następca prawny pracodawców powódki E. – E. (...) SA w B. (pismo wyjaśniające k.39 a.s.), jak również wśród dokumentów dotyczących badań zagrożeń występujących w środowisku pracy w Zakładach Radiowych (...) (U. – E.) nadesłanych do akt sprawy na wezwanie Sądu przez ich posiadacza (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w B. (było siedziba Zakładów Radiowych (...)) nie znalazły się takie, które potwierdziłyby występowanie warunków pracy w szczególnych warunkach z wykazu A działu XIV poz.4 w klatkach Faradaya.

Powyższe dowody z jednej strony wykluczały aby ubezpieczona wykonywała w okresie zatrudnienia w Zakładach Radiowych (...) ((...) SA) pracę w szczególnych warunkach wskazaną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w wykazie A dziale XIV poz.4, a z drugiej strony pozbawiały mocy dowodowej i wiarygodności

zarówno dowód z dokumentu – wystawionego ubezpieczonej świadectwa pracy z dnia 30.09.1998r. (w którym potwierdzono wykonywanie przez nią tego rodzaju zatrudnienia), jak i dowodów z zeznań świadków: M. G. (2), S. G. (2), A. R. (2) i M. R. (2) oraz dowodu z przesłuchania ubezpieczonej (e – protokół rozprawy k.37v.), którzy potwierdzali wykonywanie w klatkach Faradaya tego rodzaju zatrudnienia w szczególnych warunkach. Świadkowi ci nie posiadali precyzyjnej wiedzy na temat warunków pracy w tych klatkach, gdyż potwierdzali bądź nie wykluczali występowania tam promieniowania jonizującego (świadek M. G., świadek S. G. czy świadek M. R.). W klatkach Faradaya nie występowały materiały promieniotwórcze, które mogłyby emitować tego rodzaju promieniowanie, co potwierdzał także – jako oczywistość – biegły sądowy. Okoliczności te przemawiały za odmową przyznania waloru wiarygodności tym ostatnim dowodom, które zresztą w sprawach o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach mają ograniczone znaczenie dowodowe. W wyroku z dnia 12 listopada 2013r. III AUa 220/13 (opublikowanym w LEX pod nr 1394155) Sąd Apelacyjny wskazał, iż prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. W związku z tym, w tej kategorii spraw, same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenie w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz.748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia

1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32 – 34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27.

Emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (art.184 ust.2).

Zgodnie z treścią art.32 ust.1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust.2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art.27 pkt 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet). Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983r., które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art.32 ust.4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 ust.1 rozporządzenia z 1983r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie zaś z § 2 cytowanego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach,

wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust.2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Zaoferowane w toku procesu przez ubezpieczoną dowody nie potwierdziły, aby w okresie od 24 czerwca 1976r. do 31 grudnia 1998r. wykonywała ona pracę w szczególnych warunkach. Nie spełniła ona zatem na dzień 1 stycznia 1999r. ustawowego warunku nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, wskazanego w § 4 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. – nie posiadała wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat.

Przedstawione ustalenia faktyczne i argumenty natury prawnej uzasadniały zatem oddalenie odwołania na podstawie art.477¹⁴ § 1 K.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa materialnego.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy przyznał pełnomocnikowi ubezpieczonej (powódki) wynagrodzenie za udzieloną jej pomoc prawną z urzędu. Podstawą prawną tego rozstrzygnięcia były przepisy § 15 w związku z § 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz.490 ze zm.).